

Nr 8.

Ankom till riksdagens kansli den 25 april 1919 kl. 1 e. m.

Första kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande nr 8, i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande åt skoldistrikt av rätt till statsbidrag för folkskoleväsendets allmänna driftkostnader m. m.

I en inom andra kammaren av herr *Moberger m. fl.* avgiven motion nr 4 hemställes, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes i samband med den utredning angående ett tidsenligt ordnande av folkskoleväsendet, som igångsatts, även låta utreda, huruvida och under vilka förutsättningar skoldistrikt må kunna erhålla rätt till statsbidrag för såväl folkskoleväsendets allmänna driftkostnader som ock till skolhusbyggnader, samt för riksdagen snarast möjligt framlägga de förslag, vartill en sådan utredning kan föranleda.

Med avseende på vad motionärerna hemställt till stöd för sitt yrkande får utskottet hänvisa till motionen.

Andra kammarens första tillfälliga utskott har efter erhållen remiss av motionen anfört följande:

*Andra
kammarens
första till-
fälliga
utskott.
Historik.*

»Frågan om ökade statsbidrag till kommunernas folkskoleutgifter har upprepade gånger varit föremål för riksdagens prövning.

Vid 1914 års båda riksdagar väcktes i andra kammaren av herr *Helger m. fl.* motioner, II: 261 (A-riksdagen) och II: 155 (B-riksdagen), vari hemställdes, »att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande vad från statens sida kunde göras för förbättrande av folkskoleväsendet på landsbygden».

Motioner
1914.

Bihang till riksdagens protokoll 1919. 12 saml. 1 avd. 8 häft. (Nr 8.) 1

Denna motion remitterades till andra kammarens första tillfälliga utskott, som i avgivet utlåtande jämväl yttrade sig angående de utgifter, som från statens sida måste bliva en följd av de ifrågasatta förbättringarnas genomförande. I detta avseende framhöll utskottet, att för frågans lösning olika vägar kunde väljas. Den enklaste lösningen vore tydligen, att staten övertog hela folkskolebudgeten, en utväg som utskottet dock på anförda grunder icke ansåg tillräddig. Mest tilltalande syntes utskottet motionärens förslag, att staten lämnade extra anslag till kommuner, som för nödvändiga skolutgifter betalade ett visst minimibelopp per bevillningshundra. Även andra förslag hade framkommit, såsom att staten lämnade ett bidrag av 10 kronor för varje undervisat barn eller att staten övertog vissa av kommunernas utgifter för skolbyggnader och skolmateriel. Utskottet ansåg dock, att riksdagen icke borde binda sig vid ett uttalande till förmån för något visst av dessa eller andra förslag till lösande av föreliggande betydelsefulla fråga. Huvudsaken vore, att kraftiga åtgärder vidtoges till avhjälpande av ovannämnda stora missförhållanden och att vad i detta hänseende kunde göras, gjordes snart.

Utskottet tillstyrkte motionen, och andra kammaren biföll utskottets hemställan.

Ärendet gick nu till första kammaren, vars första tillfälliga utskott tillstyrkte kammaren att på så sätt biträda medkammarens beslut, att kammaren för sin del ville hos Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte taga i övervägande, vad från statens sida kunde göras för förbättring av skolväsendet på landsbygden genom beredande av ekonomiskt understöd åt fattiga skattetyngda kommuner, och om möjligt redan till nästkommande riksdag framlägga de förslag, vartill en blivande utredning kunde giva anledning.

Denna utskottets hemställan blev emellertid av kammaren avslagen, och den i motionen berörda frågan hade alltså fallit.

I motion nr 64, väckt i andra kammaren vid 1914 års första riksdag av herr Hamilton m. fl., hemställdes, »att riksdagen måtte till Kungl. Maj:ts förfogande ställa ett belopp av högst 8 miljoner kronor att utgå i form av anslag till rikets skoldistrikt med 10 kronor för varje i folk- och småskolan undervisat barn i enlighet med de villkor Kungl. Maj:t fastställer.»

Med i huvudsak samma motivering förnyades motionen vid 1914 års senare riksdag, II: 128, men hade motionären då i så måtto förändrat sitt slutyrkande, att han nu hemställde, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det Kungl. Maj:t täcktes låta verkställa utredning, på vilket sätt ökade statsbidrag till kommunernas folkskoleutgifter lämpligast böra utgå för att skattebördorna skola minskas och samtidigt de

bättre skolformerna vinna ökad utbredning, samt att Kungl. Maj:t ville, om möjligt till nästkommande riksdag, framlägga de förslag, till vilka utredningen kan föranleda».

Efter en utförlig statistisk utredning angående så väl skolförhållanden som skattebördor särskilt på landsbygden anför motionären bland annat: »Slutintrycket av en hastig överblick över landsbygdens skolförhållanden måste bli en känsla av stark beklämning. Så dryga skattebördor på kommunerna och dock så otillfredsställande skolförhållanden! Och orsakerna till de befintliga bristerna äro trots de tyngande skatterna nästan uteslutande att söka i bristande ekonomiska möjligheter för kommunerna. Att något med snaraste måste göras för att råda bot på dessa uppenbara missförhållanden, borde stå klart för en var, som inser, av vilken vital betydelse för folkets och landets framtid folkskolans undervisning är.»

Motionären ansåg det riktigast, att hela folkskolebudgeten överflyttades på staten. Då emellertid detta knappast läte sig göra, borde statens bidrag i stället höjas och till dem knyts villkor rörande folkskoleväsendets ordnande. Han yttrar härom vidare:

»Ett sätt att söka åstadkomma ändring i nuvarande olidliga förhållanden vore, om ett visst belopp av staten utbetaltes för varje i folkskolorna undervisat barn. Utginge detta bidrag med 10 kronor per barn, skulle statsbidraget ökas med inemot 8 miljoner kronor årligen och kommunerna därigenom erhålla ett visserligen ej så stort, men dock högst betydelsefullt bidrag till bestridande av sina folkskoleutgifter. Ett ökat statsbidrag borde emellertid förbindas med vissa villkor, exempelvis fordran på ett maximum antal barn i varje skola. Översteges detta antal, borde intet statsbidrag utgå för det överskjutande barnantalet. Måhända kunde vad landsbygden beträffar statsunderstödet storlek ställas i relation till den tillämpade skolformen, så att detsamma eggade till att övergiva de otillfredsställande formerna och i stället ordna undervisningen så tillfredsställande som möjligt. Ett annat sätt, som också bör göras till föremål för en närmare utredning, vore, att statsbidraget lämnades till kommunernas folkskoleutgifter i dess helhet och då utginge i viss proportion till dessa samt med högre belopp, i samma mån anstalter till bättre ordnande av folkskoleförhållandena vidtoges.»

De grunder, enligt vilka det ökade statsbidraget av herr Hamilton ansetts böra utgå, blevo i herr Helgers motion nr 261 föremål för kritisk granskning. Herr Helger anförde bland annat:

Om staten beviljade ett anslag av 10 kronor för varje skolbarn, komme de största beloppen de skoldistrikt till godo, som hade det största

barnantalet i sina skolor. Det bleve ett premierande av stora skolavdelningar. Greve Hamilton föreslår visserligen, att ett maximum barn må föreskrivas, men *dels* komme det att ligga i skoldistriktens intresse, att detta maximum också bleve minimum, *dels* att en hel mängd skolor i glest bebyggda trakter med bästa vilja i världen ej skulle kunna uppnå detta maximum och därför heller icke komma i åtnjutande av lika stort anslag som skoldistrikt i barnrikare trakter. Föga mindre välbetänkt vore det att bevilja lika stort anslag för alla skolbarn oberoende av om de undervisas av folkskollärare eller av småskollärlarinna. De s. k. mindre folkskolornas antal skulle då ökas mer än hittills.

Herr Hamiltons här åberopade motioner remitterades till statsutskottet, som med en kort motivering avstyrkte desamma. Båda kamrarna beslutade i enlighet härmed.

Riksdagens
beslut 1917.

I anledning av motion nr 236 i andra kammaren, väckt av herr Kristensson m. fl., beslöto båda kamrarna, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, det täcktes Kungl. Maj:t låta utreda i vad mån och på vad sätt ändringar och tillägg i gällande skolförfattningar eller åtgärder annorledes böra vidtagas för

1) planmässig inskränkning i användandet av mindervärda skolformer under strävan mot fullt införande av heltidsläsning,

2) förhindrande av att ingen eller dålig skolgång förekommer samt av för tidig avgång från skolan,

3) utbildande av ett tillräckligt antal folkskollärare, på det att vederbörligt meriterade lärare må kunna anställas överallt å folkskolestadiet,

samt för riksdagen framlägga de förslag, för vilkas genomförande riksdagens medverkan är erforderlig.

I utlåtande över herr Kristenssons motion yttrade andra kammarens första tillfälliga utskott, att en viss övergångstid borde bestämmas, under vilken åtgärder hunne vidtagas för att tillgodose behovet av lärarekrafter samt *ekonomiska och andra hinder undanrödjas*. Första kammarens första tillfälliga utskott anförde, det »billigheten syntes kräva, att den nu aktuella frågan om särskilt understöd åt fattigare kommuner till bestridande av de kommunala utgifterna dessförinnan löses».

Båda utskotten voro sålunda ense om, att kommunernas bärkraft ej utan vidare vore stark nog med hänsyn till de kostnader, som ett genomförande av riksdagens beslut skulle medföra.

Den utredning, 1917 års riksdag begärde, har ock av Kungl. Maj:t igångsatts.

Vid 1918 års riksdag väcktes av herr Moberger m. fl. en motion, nr 165, vari hemställdes, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t an hålla om en skyndsamt utredning på vad sätt ökade statsbidrag till kommunernas folkskoleutgifter lämpligen böra utgå samt om möjligt till nästa riksdag framlägga de förslag, vartill denna utredning kan föranleda.

I en annan, likaledes inom andra kammaren väckt motion, nr 275, hemställdes av herr Hallén, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t begära, att i samband med den utredning angående ett tidsenligt ordnande av skolväsendet, som nu igångsatts, även måtte utredas, huruvida och under vilka förutsättningar skoldistrikt må kunna erhålla rätt till statsbidrag för uppförande av folkskolebyggnader, samt att för riksdagen måtte snarast möjligt framläggas de förslag, vartill en sådan utredning kunde föranleda.

I sitt utlåtande över dessa motioner framhöll utskottet, att statsbidrag borde utgå — förutom till lärares avlöning — jämväl till skolväsendets driftkostnader och till skolhusbyggnader. Utgifterna för folkskolan avsåge ju obestridligt ett statsändamål och hade hittills — jämte omkostnaderna för fattigvård — utgjort den ojämförligt största delen av landskommunernas utgifter, vilket även i framtiden torde bliva fallet.

Utskottet yttrade vidare i frågan:

»Utan att fatta ståndpunkt till frågan, huruvida ökat statsbidrag bör utgå till samtliga skoldistrikt eller endast till sådana kommuner, vilkas ekonomiska bärkraft eljest medger ett tillfredsställande ordnande av folkskoleväsendet, vill utskottet endast framhålla, att den förstnämnda utvägen givetvis vore mest ägnad att befrämja det, som torde vara huvudsakliga syftet med motionerna i fråga, nämligen skolväsendets allmänna uppryckning, under det den senare skulle ur statsfinansiell synpunkt vara att föredraga liksom den ock skulle i högre grad fylla det skatteutjämnande syftet.

Ifråga om de grunder, efter vilka statsbidrag till folkskolans driftkostnader skulle utgå, kunna olika vägar tänkas. Den lättast framkomliga vore utan tvivel antingen att — med den begränsning motionären föreslagit — låta bidraget utgå till visst belopp per lärjunge eller ock med visst belopp per lärareavdelning eller ock slutligen med varandra kombinera dessa båda alternativ på sätt, som närmare framgår av en inom utskottet av särskilda delegerade verkställd utredning. Ett annat sätt vore att låta statens bidrag utgå med viss procent av distriktets samtliga utgifter för detta ändamål. I varje fall borde bidraget bli större ju bättre skolorformer, som tillämpades.

Statens understöd till skolhusbyggnader, vilket i första hand synes böra komma de ekonomiskt svaga kommunerna till del, torde i regel böra

utgå som bidrag till förräntning och amortering av de för byggnadernas uppförande upptagna lånen.

Då utskottet sålunda finner synnerligen tungt vägande skäl för bifall till vad herrar Moberger m. fl. och Hallén i sina motioner föreslagit, får utskottet hemställa, att andra kammaren måtte på så sätt bifalla motionerna i fråga, att kammaren för sin del beslutar, att riksdagen ville i skriftelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes i samband med den utredning angående ett tidsenligt ordnande av folkskoleväsendet, som igångsatts, även låta utreda, huruvida och under vilka förutsättningar skoldistrikt må kunna erhålla rätt till statsbidrag för såväl folkskoleväsendets allmänna driftkostnader som ock till skolhusbyggnader, samt för riksdagen snarast möjligt framlägga de förslag, vartill en sådan utredning kan föranleda.»

Andra kammaren biföll detta yrkande, under det första kammaren på framställan av sitt första tillfälliga utskott avslög detsamma, vadan frågan denna gång fallit.

Skolöverstyrelsen.

Utskottet har i vederbörlig ordning begärt yttrande i den föreliggande frågan av skolöverstyrelsen, som bl. a. anfört:

De av riksdagen sålunda givna riktlinjerna för utredningsarbetet avse tydligen målet för reformverksamheten på folkskoleväsendets område. Vad sedan angår de medel, genom vilka detta mål skall kunna förverkligas, blir det givetvis utredningens uppgift att därom åvägabrinda klarhet. Redan från början har det stått klart för överstyrelsen, att bland de omständigheter, som ofrånkomligt måste komma i betraktande då det gäller att åstadkomma nödiga förbättringar på folkskoleväsendets område, skolornas ekonomiska förhållanden särskilt träda i förgrunden och härvidlag allra närmast kostnaderna för erforderliga skolhusbyggnader. Vid sidan om kraftigt arbete för undanröjande av den lärarbrist, som, därest den får fortfa, hotar att omöjliggöra den i så hög grad önskvärda utvecklingen av vårt folkskoleväsen, måste därför verksamma åtgärder i syfte att bereda skoldistrikt behövligen lättnader i de, särskilt under nuvarande förhållanden, synnerligen dryga kostnaderna för anskaffande av de skollokaler, som erfordras, framstå som en av de viktigaste förutsättningarna för skoleväsendets ändamålsenliga förbättring och utveckling.

Överstyrelsen anser sig i detta sammanhang böra nämna, att överstyrelsen redan under sitt första verksamhetsår haft uppe till övervägande frågan om statsunderstöd i någon lämplig form för skolhusbyggnader, och var överstyrelsen betänkt på att i ämnet göra framställning till Eders Kungl. Maj:t. Att så ej skedde berodde i främsta rummet därpå, att överstyrelsen icke var i tillfälle att då åstadkomma den närmare utredning, varpå en framställning i sådant hänseende kunde grundas.

Det är tydligt, att en underökning av de ekonomiska förutsättningarna för åstadkommande av behövligen förbättringar av folkskoleväsendet kan komma att giva vid handen, att ekonomiskt understöd åt skoldistrikt även för andra ändamål än

skolhusbyggnader är av nöden, varför vid utredningsarbetet jämväl de av motionärerna i detta hänseende framförda synpunkterna måste komma till beaktande.

Av vad överstyrelsen i det föregående anfört torde framgå, att den utredning angående åtgärder för en förbättrad folkundervisning, som av 1917 års riksdag begärdes och som för närvarande pågår inom överstyrelsen med biträde av tillkallade sakkunniga, måste avse jämväl de ekonomiska förutsättningarna för sådana åtgärders vidtagande samt de utvägar, genom vilka dessa förutsättningar lämpligen böra åstadkommas. Det torde också vara uppenbart, att med den ekonomiska utredningen icke kan anstå, till dess utredning angående de punkter, som direkt angivas i riksdagens ovannämnda skrivelse av år 1917 blivit slutförd, utan att dessa båda utredningar stå i det närmaste samband med varandra, så att de icke blott böra utföras samtidigt utan också, om ej arbetet skall onödigt försvåras och fördröjas, i ett sammanhang.

I likhet med motionärerna anser utskottet nödvändigt, att de ekonomiska svårigheter, som nu mångenstädes stå hindrande i vägen för ett tillfredsställande ordnande av skolväsendet, undanröjas, vilket lämpligast bör ske genom beviljande av statsbidrag förutom till lärares avlöning även till skolväsendets driftkostnader och till skolhusbyggnader, och synes det utskottet riktigast, att de sålunda ökade statsbidragen komma att utgå till samtliga skoldistrikt, varigenom en *allmän uppryckning* av skolväsendet skulle åstadkommas.

I fråga om de grunder, efter vilka statsbidrag till driftkostnaderna skulle kunna utgå, synas olika vägar vara möjliga.

Motionärerna tänka sig statsbidraget utgå med 10 kronor per lärjunge, dock högst 300 kronor för lärareavdelning i heltidsläsande folkskola och högst 200 kronor för lärareavdelning i övriga slag av skolor. Den approximativa kostnaden för statsverket skulle då bliva, om man utgår från de statistiska uppgifterna den 30 juni 1917 (bil. A):

För heltidsläsande folkskolor	8,876 lärareavdelningar à 300 kr.	2,662,800
» övriga skolor	14,133 » » 200 »	2,826,600
	Summa 23,009 lärareavdelningar	Kronor 5,489,400

Då emellertid vissa av dessa lärareavdelningar hava lägre barnantal än respektive 30 eller 20, minskas denna summa något och torde i runt tal kunna beräknas till 5,350,000.

Skulle här angivna beräkningsgrund tillämpas, synes emellertid konsekvensen bjuda, att samma proportion i fråga om statsbidraget tillämpades för hel- och halvtidsläsande mindre folkskolor och småskolor som för hel- och halvtidsläsande folkskolor. Statsbidraget till halvtidsläsande mindre folkskolor och småskolor skulle då utgå med endast två tredjedelar av beloppet till heltidsläsande sådana skolor eller 133 kronor 33 öre. Förutnämnda slut-

summa komme då att minskas med i runt tal 225,000 och alltså något överstiga 5,000,000.

Motionärernas föreslagna beräkningsgrunder lida emellertid även av den oegentligheten, att de skulle ställa sig ogynnsamma för de i visst avseende bäst lottade skolorna, de som ha litet barnantal, och därigenom skulle indirekt uppmuntra till åtminstone så stort barnantal, att maximum av statsbidrag för varje lärareavdelning erhöles.

Denna oegentlighet skulle kunna undvikas *antingen* därigenom, att statsbidraget utginge med ett visst belopp för varje lärareavdelning, exempelvis 300 kronor i heltidsläsande folkskola, 200 kronor i halvtidsläsande folkskola och heltidsläsande mindre folkskola och småskola samt 133 kronor 33 öre i halvtidsläsande mindre folkskola och småskola, *eller ock* därigenom att statsbidraget utginge med halva detta belopp som grundavgift för varje lärareavdelning samt därutöver med 5 kronor för varje barn till dess maximibeloppen, respektive 300, 200 och 133 kronor 33 öre, uppnåts.

Den möjligheten kan också tänkas, att statsbidraget utginge efter viss procent av de här ifrågavarande verkliga driftkostnaderna, vilka synas för folkskoleavdelningar kunna beräknas till omkring 600 kronor och för småskoleavdelningar till omkring 500 kronor. Enligt tillgänglig ekonomisk statistik visar ett summariskt sammandrag (bil. B), att för driftkostnader utgått 1914 11,396,505 kronor eller i genomsnitt omkring 500 kronor per lärareavdelning, vadan 50 procent av driftkostnaderna skulle i det närmaste motsvara de här ovan angivna beloppen för statsunderstöd till heltidsläsande skolor.

Vilken väg som än kommer att väljas, bör tillses, att bidraget utgår efter grunder, som befrämja upprättandet av bättre skolformer, och i relativt högre grad kommer sådana församlingar till del, som på grund av gles befolkning ofta nödgas inrätta ett flertal skolor med mindre barnantal. Detta mål anser utskottet skulle vinnas, om till varje lärareavdelning gäves ett visst lika grundbelopp och därutöver ett mindre belopp per lärjunge intill det maximibelopp, som kan varda bestämt, varför utskottet förordar en sådan beräkningsgrund.

Såsom oundgängligt villkor för statsbidragets utgående borde fordras folkskolinspektörens intyg, att skolan med hänsyn till skollokalernas underhåll, skolmateriel, hygieniska förhållanden o. s. v. vore tillfredsställande ordnad.

I fråga om statsbidrag till skolhusbyggnader, vilket bidrag synes böra utgå endast till verkliga undervisningslokaler, vill utskottet utan att fatta ståndpunkt till frågan om de grunder, efter vilka sådant borde lämnas, dock framhålla, att det kan tänkas utgå antingen som bidrag till för-

räntning och amortering av de för byggnadernas uppförande upptagna lånen eller ock som direkt bidrag till byggnadskostnaden. I senare fallet torde det kunna utgå antingen med visst belopp per undervisningslokal eller med viss procent av kommunens medelkostnad per lärjunge.

I den ovan omförmälda skrivelsen från skolöverstyrelsen har framhållits, att »en ekonomisk utredning med det syfte som av motionärerna antydes, måste tillhöra det utredningsarbete angående folkskoleväsendet, varmed överstyrelsen för närvarande är sysselsatt». Den utredning, som som utgör motionens huvudsakliga syfte, torde sålunda förr eller senare komma till stånd, och utskottet skulle ju därför med hänvisning till detta förhållande kunna anse sig sakna direkt anledning att tillstyrka bifall till motionen. Då emellertid skolöverstyrelsen uttalat, att en skrivelse av riksdagen i motionens syfte skulle innebära en maning och ett stöd att vid det pågående utredningsarbetet i så vidsträckt mån som möjligt även taga hänsyn till folkskoleväsendets ekonomiska förutsättningar och till den medverkan för deras åvägabringande, som lämpligen må tillkomma staten, får utskottet, som anser det vara av synnerlig vikt, att intet underlåtes för att främja de i motionen berörda önskemålen, i anledning av den föreliggande motionen hemställa, att andra kammaren för sin del måtte besluta, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla att Kungl. Maj:t täcktes i samband med den utredning angående ett tidsenligt ordnande av folkskoleväsendet, som igångsatts, även låta utreda, huruvida och under vilka förutsättningar skoldistrikt må kunna erhålla rätt till statsbidrag för såväl folkskoleväsendets allmänna driftkostnader som ock till skolhusbyggnader, samt för riksdagen snarast möjligt framlägga de förslag, vartill en sådan utredning kan föranleda.»

De i andra kammarens utskotts utlåtande omförmälda bilagor återfinnas efter utskottets utlåtande.

Andra kammaren biföll sitt utskotts hemställan, varefter ärendet överlämnades till första kammaren som hänvisade detsamma till sitt första tillfälliga utskott.

Då, såsom även av skolöverstyrelsen erinrats, den utredning angående åtgärder för en förbättrad folkundervisning, som av 1917 års riksdag begärdes och som för närvarande pågår inom överstyrelsen med biträde av tillkallade sakkunniga, avser jämväl de ekonomiska förutsättningarna för sådana åtgärders vidtagande samt de utvägar, genom vilka dessa förutsättningar lämpligen böra åstadkommas, torde för främjande av de i motionen berörda önskemålen någon riksdagens skrivelse till Kungl. Maj:t av det innehåll andra kammarens utskott föreslagit icke erfordras.

Utskottet.

Utskottet får därför hemställa,

att första kammaren icke måtte biträda andra kam-
marens i ärendet fattade beslut.

Stockholm den 25 april 1919.

På utskottets vägnar:

TH. BORELL.

Närvarande vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet: herrar
Borell, Hulting, Malkolm Petterson, Schyller, Lillienau, Gullberg och Dalberg.

Reservation

av herrar *Petterson, Gullberg och Dalberg*, vilka ansett, att utskottet
bort föreslå första kammaren att biträda andra kammarens i ärendet fattade
beslut.

Bil. A.

Statistik angående lärareavdelningar och lärjungar vid rikets folk- och småskolor den 30 juni 1917.

Skolor: Litt.	Lärareavdelningar			Lärjungar		
	Heltids- skolor	Halvtids- skolor	Summa	Heltids- skolor	Halvtids- skolor	Summa
Folkskolor: litt. A.....	4,788	— —	4,788	156,769	— —	156,769
» B.....	1,902	190	2,092	63,519	9,247	72,766
» C.....	— —	1,270	1,270	— —	62,106	62,106
» D.....	137	— —	137	4,985	— —	4,985
» E.....	1,919	— —	1,919	69,655	— —	69,655
» F.....	110	979	1,089	2,722	38,105	40,827
» G.....	— —	105	105	— —	5,160	5,160
övriga.....	20	53½	73½	579	2,671	3,250
Summa	8,876	2,597½	11,473½	298,229	117,289	415,518
Mindre folkskolor.....	761	1,995	2,756	14,573	59,552	74,125
Småskolor: litt. a.....	3,482	— —	3,482	93,967	— —	93,967
» b.....	3,622	— —	3,622	77,911	— —	77,911
» c.....	— —	909½	909½	— —	25,674	25,674
» d.....	307	— —	307	6,244	— —	6,244
» g.....	— —	396	396	— —	10,859	10,859
övriga.....	— —	63	63	— —	1,768	1,768
Summa	7,411	1,368½	8,779½	178,122	38,301	216,423
			S a m m a n d r a g:			
Summa folkskolor.....	8,876	2,597½	11,473½	298,229	117,289	415,518
» mindre d:o.....	761	1,995	2,756	14,573	59,552	74,125
» småskolor.....	7,411	1,368½	8,779½	178,122	38,301	216,423
Summa	17,048	5,961	23,009	490,924	215,142	706,066

Bil. B.

Tablå över skoldistriktens utgifter för skolväsendet 1914.

Lärarekårens avlöning kontant	kronor	25,987,974	
naturaförmåner	»	2,214,084	28,202,058
Skollokaler, skolplatser och inventarier			11,047,232
Undervisningsmateriel	kronor	711,531	
Övriga utgifter	»	10,684,974	11,396,505
			<u>Kronor 50,645,795.</u>